

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

tromsfylke.no

Undervisningsrespons

Til skolene 2016-17

Veien frem

Vår 2015: Arbeidsgruppe etablert:

- Dana Meknas og Julianne Mathiassen fra Elevorganisasjonen, Hege Ryeng HTV Utdanningsforbundet og Klaus Magnus Berg Hansen HTV Skolenes Landsforbund, Tonje Holm, Nord-Troms VGS, Tom Andre Johnsen, Heggen VGS Kjell Olav Mentzoni, Kongsbakken VGS og Frode Hjort-Larsen, Utdanningsetaten

Høst 2015: 4 Pilot-skoler:

- Heggen, Senja, Kvaløya og Kongsbakken vgs
- Prøvde ut foreslått, men også andre system for undervisningsevaluering for å danne et godt erfaringsgrunnlag

Januar 2016: Involvere også de øvrige VGS'er i fylket:

- Alle rektorer presenterte undervisningsevaluering i medbestemmelsesmøte og/eller personalmøte.
- 2 representanter deltok fra hver skole på erfaringskonferansen 9. mars. Tromsø.
- Hensikt: gi alle skoler bedre mulighet til å komme med tilbakemeldinger,
- Bedt om at evt spørsmål/avklaringsbehov som dukker opp formidles til prosjektleder

Hva er gjort

- Hentet inn erfaringer fra andre fylker
- Rektormøte i mars (gruppearbeid) og juni (invitere pilotskoler) 2015
- Medbestemmelsesmøte mai 2015
- Arbeidsgruppemøter vår og høst 2015, januar og mars 2016
- Erfaringskonferanse 9. mars 2016
- Implementeringskonferanse 26. april 2016

- De mest relevante grunnlagsdokumenter (alle disse er å finne på fronter, i rommet undervisningsevaluering):
 - Udir Veileder Undervisningsvurdering
 - GNIST-utvalgets rapporter:
 - Rapport fra gnist arbeidsgruppe om lærervurdering april 2014
 - Rapport fra fase 2- arbeidsgruppe for lærervurdering
 - Kunnskapssenterets rapport – «Former for lærervurdering ...»
 - Artikkel: Lærervurdering – Elstad, Lejonberg, Christophersen
 - Juridisk vurdering - juridisk vurdering undervisningsevaluering Troms.docx

Mål og rammer (for arbeidsgruppa)

- Etablere et system for undervisningsevaluering for å oppnå bedre kvalitet på undervisningen i VGO i Troms
- Systemet skal legge til rette for at elevene trygt og enkelt kan gi tilbakemelding på undervisningen i det enkelte fag
- Undervisningsrespons er forankret i:
 - Tid for mestring
 - Styringsområdene profesjonalitet og arbeids- og læringsmiljø
 - Kvalitetshjulet for utdanningssektoren i Troms

Formål

- Formålet med undervisningsrespons er å sikre best mulig kvalitet på undervisningen
- Med god gjennomføring og oppfølging av undersøkelsen er målet å sikre at man får en god **dialog** om undervisningen mellom elever og lærere
- Systemet skal legge til rette for at elevene får en mulighet til å gi reell tilbakemelding på fag og lærer uten å bekymre seg for om dette kan få konsekvenser for karakteren i faget, eller for relasjonen til læreren
 - Her; ved at man sikrer elevenes anonymitet i en spørreundersøkelse
- Systemet bidrar til å sikre elevmedvirkning (jfr OPL§3-4, læringsplakaten, udirs veileder og «prinsipp for opplæringa»)
- Systemet skal gi nærmeste personalleder et enda bedre grunnlag for å samtale med egne ansatte om kvalitet i undervisningen
- Resultatene fra spørreundersøkelsen er **ikke** tenkt brukt som et kontrolltiltak. Det skal heller ikke brukes i lønnsvurderinger eller overtallighetsprosesser
- Data fra undersøkelsen skal ikke lagres i personalmappe (jfr juridisk vurdering, siste avsnitt)

Undervisningsrespons handler om

- **Læreren:** ansvar for å bedre kvaliteten på undervisningen – det vil si planlegging, gjennomføring og vurdering – videreutvikle og styrke sin profesjonalitet.
- **Eleven:** ansvar for å øke sin bevissthet og kunnskap om hvordan egen atferd og holdninger til læringsarbeidet påvirker læringsmiljøet og egne resultater.
- Gi lærer og elever mulighet til å reflektere over læringsmiljøet i klassen/gruppen

Eierskap

- I hovedsak et anliggende mellom lærer og elever
- Nærmeste personalleder har innsyn i resultatene og er en samtalepartner med læreren
- Rektor får tilbakemelding fra sine personalledere på gjennomføring av undersøkelsen
- Skoleeier skal kvalitetssikre systemet, altså sikre gjennomføring og oppfølging – men har ikke innsyn

Praktisk gjennomføring

- Undervisningsrespons gjennomføres på fronter i løpet av oktober eller november
- Hver lærers undervisning vurderes av to faggrupper/klasser.
 - NB! I en oppstart-/implementeringsfase kan det bli mye om en gruppe skal vurdere alle sine lærere. En gruppe bør derfor – i oppstartfasen -ikke gjennomføre mer enn maks 2-3 vurderinger. Dersom ønskelig og avtalt mellom elev/lærer kan man selvsagt gjennomføre flere.
 - Lærer diskuterer resultatene og vurderer utfordringene med nærmeste personalleder – primært i forkant av presentasjonen i klassen
- Resultatene diskuteres med klasse/gruppe

Oppfølging

- Alle lærere skal sette forbedringsmål sammen med elevene
- Fokus skal være: Undervisningen, men herunder også elevenes egne bidrag til læringsmiljøet
- Bli enige om aktuelle tiltak
- Tiltakene må følges opp!

Kritiske suksessfaktorer

- At undervisningsrespons blir gjennomført og fulgt opp av skolene etter formålet og intensjonen (jfr. Elstad, Lejonberg og Christophersen sin forskning på undervisningsvurdering):
 - **Lærere opplever nytteverdi, men:**
 - *De lærere som setter en slik evaluering/tilbakemelding inn i et utviklingsperspektiv (for å forbedre egen undervisning) opplever større nytteverdi enn*
 - *De lærere som setter en slik evaluering/tilbakemelding inn i et kontrollperspektiv (leders kontroll av lærers arbeid)*
 - Derfor: - vi må ikke miste av syne at formålet med undervisningsevaluering er å forbedre/utvikle kvaliteten på undervisningen
- At elevene får tillit til evalueringen gjennom oppfølging av resultatene, og de tiltak som lærer og elever blir enige om.
 - Det må ikke gå lang tid fra undersøkelsen er gjort til presentasjon av resultater og dialog rundt dette finner sted.
- At spørreskjemaet er enkelt og entydig og gir svar som kan anvendes i et forbedringsarbeid

Ymse dokumenter (se fronter, rom undervisningsevaluering)

- 1) **Veileder** - «instruks» for koordinator, lærer og elev for hvordan gjennomføre undersøkelsen
- 2) **Dialogveileder** - Om hensikten med de ulike spørsmålskategoriene, og med henvisninger til relevant grunnlagsmateriale
- 3) **Bruksanvisning fronterprøve** - Hvordan koordinator, lærer og elev praktisk gjennomfører undersøkelsen
- 4) **Forslag samtalemål lærer-leder** - Lærer forbereder dialog med leder ved å reflektere over resultatene, forbedringsområder og mål
- 5) **Spørreundersøkelsen** - Spørsmål og svaralternativ. NB! To versjoner
- 6) **Case** - Det er utarbeidet noen case. Hensikten med disse er at man i forkant av spørreundersøkelsen reflekterer og evt diskuterer problemstillinger og utfordringer som kan dukke opp i fm undervisningsevalueringen
- 7) **Presentasjon** - Oppdatert juni 2016
- 8) **Juridisk vurdering** - viser til hjemmel for at man har et system for undervisningsevaluering (Jfr. OPL §§13-4 og 3-4, samt OPL-f §§2-1 og 2-2), og tar opp forholdet til personopplysningsloven og lagring av data (Jfr § 11)
- 9) **Oppsummeringsnotat fra erfaringskonferansen**
- 10) **Notat fra arbeidsgruppemøtet 30. mars**
- 11) **Oppsummeringsnotat fra implementeringskonferansen**

Noen momenter fra erfaringskonferansen 9.3

- Fylkesutdanningssjefen:
 - OPL-f§ 2-1: «Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette i Læreplanverket for Kunnskapsløftet...»
 - TFK er (i tråd m OPL-f 2-2) forpliktet til å se til at det på alle skoler etableres systemer for å sikre innhenting av opplysninger som er nødvendig for å vurdere tilstanden og utviklingen innenfor opplæringen.
- Hvorfor et system for elevenes tilbakemelding:
 - Elevsyn!
 - anser elevstemmen som viktig og tar denne på alvor.
 - Elevene er eksperter på en ting: - *hvordan de opplever undervisningen!*
 - Prinsippet om elevmedvirkning (OPL §3-4, og «Prinsipp for opplæringa»)
 - *Men; svarene er ingen fasit på om undervisningen er god, - men danner et godt utgangspunkt for dialog med klassen*

Fra arbeidsgruppas møte 30.3

- Elevenes tilbakemelding er en del av et større hele – må settes inn i kontekst
 - 1 av 4 dimensjoner i et system for undervisningsvurdering (jfr Gnist)
 - Inngår som element i elev-lærer-forholdet
 - Inngår som element i leder-lærer-dialogen
 - Kan inngå som element i kollega-samtalen
- (derfor) viktig å endre navn: foreslått «undervisningsrespons»
- Justering av spørsmål:
 - litt mer dreining mot undervisningsperspektiv, men samtidig ikke så engstelig for å bruke «lærer» fordi denne er den viktigste enkeltfaktoren for å få til god undervisning
 - to versjoner a og b som skolene/lærer kan velge. De har samme spørsmål, men noen kommentarfelt til enkelte spørsmål i versjon b
- Det er avgjørende å få til gode implementeringsprosesser på skolene – rektor med eierskap! Konferansen kan sette en standard for hvordan implementering kan gjøres
- Utrullingen høsten 2016 representerer startskuddet for en ny prosess der alle lærere bruker «undervisningsrespons» og høster erfaringer. Ny runde med erfaringsdeling tidlig vår 2017 for å justere system undervisningsrespons.

Fra implementeringskonferansen

- Undervisningsrespons er et system for elevenes tilbakemelding og oppfølging av denne, og består av tre deler!
 1. undervisningsresponsen (spørreundersøkelsen)
 2. samtalen med klassen
 3. samtalen med lederen
- Alle skoler ruller ut systemet til høsten – to undersøkelser per lærer. Lærer velger selv faggrupper/klasser (men dette må koordineres!). Lærer velger også selv versjon a eller b, men det kan være hensiktsmessig å ha samme versjon på samme avdeling (og kanskje også skole?).
- Kvalitetsforbedring er noe vi alle ønsker! For å vite hvilken retning vi skal ta må vi vite hvor vi er. Undervisningsrespons er et verktøy; gir en indikasjon på hvor den enkelte lærer er, og hvor det ligger potensiale for kvalitetsforbedring
- Samtale leder/lærer:
 - Bruk gjerne forslag til mal for oppfølgingssamtale. En samtale mellom profesjonelle aktører om pedagogiske og didaktiske prinsipper øker bevissthet og har verdi
 - Forbered dere gjerne med å øve på Case.
- Ikke opphev anonymiteten!
 - Kahneman: de ubevisste tanker preger våre handlinger/avgjørelser mer enn vi tror. Habermas – det ujevne maktforhold – vil påvirke svarene du får
 - De elever som ikke bryr seg om å være anonyme gjentar tilbakemeldingen i dialogen!

Spørsmålene (versjon b)

1. *Egen innsats:*

1. Jeg kommer presis til undervisningen
2. Jeg gjør lekser og møter godt forberedt til timene i dette faget
3. Jeg har med nødvendig materiell til timene
4. Jeg leverer oppgaver og innleveringer innen fristen
5. Jeg er fornøyd med egen innsats/deltakelse i timene

2. *Læringsmiljø og læringskultur:*

1. Jeg spør hvis det er noe jeg ikke forstår
2. Læreren hjelper meg når jeg trenger det
Kommentarfelt: hvorfor får du ikke hjelp? Hva ønsker du?
3. I dette faget er det lov å prøve og feile
4. Jeg bidrar positivt til arbeidsro i timen

3. *Struktur:*

1. Læreren kommer presis til undervisningen
2. Læreren gir oss klare beskjeder og arbeidsoppgaver
3. Det er gode arbeidsforhold i timene
4. Det er en arbeidsplan / plan for undervisningen som er tilgjengelig for meg

4. *Lærer-elevrelasjon:*

1. Kommunikasjonen mellom meg og læreren fungerer
2. Læreren forventer at jeg gjør mitt beste i faget
3. Læreren tar mine synspunkter på alvor (selv om han / hun ikke alltid er enig)
4. Jeg føler at læreren ser meg og bryr seg om meg

5. *Motivasjon og mestring*

1. Jeg er kjent med læreplanen i faget og forstår målene vi jobber med
2. Læreren forklarer oss hvorfor vi jobber med de ulike arbeidsoppgavene i timene
3. Jeg vet hva som kreves for å få den måloppnåelse jeg ønsker
4. Tilbakemeldingene jeg får fra lærer gjør at jeg kan bli bedre i faget
Kommentarfelt: Hvilken type tilbakemelding mangler/ønskes?

6. *Undervisningen*

1. Undervisningsopplegget/metodene (1) motiverer meg til å jobbe med faget
Kommentarfelt: hva ønsker du mer eller mindre av?
2. Undervisningen blir tilpasset mitt nivå
3. Undervisningen gir meg passe utfordringer
4. Læreren legger til rette for at jeg kan vurdere mitt eget arbeid
5. Jeg får være med på å påvirke hvordan vi arbeider i faget
6. Læreren viser engasjement i timene

Skalaer: 1= helt enig, 2=litt enig, 3=litt uenig, 4=helt uenig 5= ikke relevant/(vet ikke)

1= ja, alltid, 2= som oftest, 3= nei, sjelden

(1) Dette kan f.eks. være at lærer har foredrag/PP om tema, at stoffet bearbeides av dere elever gjennom gruppearbeid, individuelt arbeid, muntlige, skriftlige eller praktiske aktiviteter, at stoffet er yrkesrettet der det er relevant, etc